

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV USULLRI**Xusanova Malohat Mengnorovna***Termiz muhandislik-texnologiya instituti assistenti*

Annotatsiya *Ushbu maqolaning asosiy maqsadi innovatsiyalar rivojlanayotgan davrda sanoat korxonalarini innovatsion boshqarishda nazariy va amaliy jihatdan o'rganish va asosiy kamchiliklarini bartaraf etish.*

Kalit so'zlar: *ierarxik darajalar, bozor iqtisodiyoti, innovatsion xizmat, kompleks funksiyalar, moddiy resurs.*

KIRISH

Innovatsiyalarni boshqarish tizimi korxonaning raqobatdosh ustunligini belgilovchi iqtisodiy, huquqiy va boshqa omillarning asosiy birikmasidir. Korxonaning raqobatbardoshligi uning bozordagi o'rnini belgilaydi. Raqobatbardosh korxonalar, birinchidan, strategik salohiyat elementlarining to'g'ri ishlab chiqilganligi; Ikkinchidan, korxonalar o'zining raqobatbardoshligini saqlab qolish va uni yuqori darajada ushlab turish uchun atrof-muhitdan qanday qilib yaxshiroq foydalanish kerakligi haqidagi bir qator savollarga javob berishi kerak. Shu sababli, bugungi kunda qayta ishlash korxonalarida boshqaruv tizimi qanday bo'lishi kerakligi haqida yetarli ma'lumot yo'q. Biroq, islohotlar yillarida agrosanoat majmuasining barcha tarmoqlarida chuqur inqiroz yuzaga kelishining sabablaridan biri boshqaruv tuzilmasini o'zgartirdi.

Shu bois, qayta ishlash sanoatini boshqarish tuzilmasining tarmoq prinsipi zamonaviy talablarga javob bermasligi ma'lum bo'ladi.

Birinchidan, tarmoq jihati kengroq bo'linmalarning rivojlanishi va shakllanishi bo'lib, tor ixtisoslashtirilgan faoliyatda mehnat xarajatlari ilmiy asoslangan ishlab chiqarishni kafolatlamaydi. Xodimlarning ishchi kuchi, ammo kombinatsiyalangan funksiyalar faqat korxonalar darajasida amalga oshiriladi.

Ikkinchidan, turli sanoat tarmoqlarining har bir tarmog'i uchun kadrlar bilan ta'minlashni chuqurroqtayyorlash kerak. Biroq, aksariyat hollarda xodimlarning bilim darajasi belgilangan talablarga javob bermaydi; sanoat birligi shaklida qayta ishlash sanoatini boshqarish bo'yicha davlat organlarining monitoring faoliyatini aniqlaydigan boshqaruv darajasining pasayishiga olib keladigan;

Uchinchidan, boshqaruvning haddan tashqari ierarxik darajalari, hokimiyatni taqsimlash, boshqaruv qarorlarini bajarish va buyruqlarni qabul qilish guruhlar sonining asossiz ko'payishiga olib keladi;

To'rtinchidan, bo'limlarning nomutanosibligi har bir tarmoq kabi bir xil funksiyalarning takrorlanishiga olib keladi, bu esa ishchi kuchining umumiy funktsionalligini sezilarli darajada oshirishga olib keladi, texnologik, tashkiliy, iqtisodiy va boshqa tadbirlarda ishtirok etadi, shuningdek, boshqaruv xarajatlarining oshishiga

olib keladi va boshqaruv samaradorligining pasayishi. Shu bilan birga, bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish faoliyatini amalga oshiruvchi har qanday kompaniyalar kompleks funksiyalarga, jumladan, bozorni har tomonlama o'rganish, sotishni tashkil etish, bojxona-huquqiy ish, reklama, tadqiqot va prognozlash, moliyaviy ta'minlash, moliyaviy va tijorat faoliyatini tashkil etish bilan birlashtirilgan bo'lishi kerak. hisob-kitoblar, pul muomalasini tashkil etish va nazorat qilish, kreditlash, soliqqa tortish, hisob-kitoblar va to'lovlarni tashkil etish, boshqa byudjetdan tashqari fondlarni rivojlantirish, yangi kompyuter texnologiyalarini samarali joriy etish zarur. Bunday funksiyalarni birlashtirish orqali ma'lum bir qism mintaqaviy darajada ob'ektiv ravishda amalga oshirilishi kerak.

Shuning uchun kompaniya menejerlari uchun yaxshi mahsulot yetarli emas, ular yangi texnologiyalarning paydo bo'lishiga e'tibor qaratishlari va raqobatchilardan ortda qolmaslik uchun ularni o'z korxonalariga kiritishni rejalashtirishlari kerak. Bu yerda innovatsion menejmentni joriy etish quyidagilarni o'z ichiga oladi: innovatsion dastur va rejani tahlil qilish, yangi mahsulotni ishlab chiqish monitoringi va amalga oshirish; yangi mahsulotni yaratish loyihasini ko'rib chiqish; yagona innovatsion siyosatni olib borish, ushbu sohalardagi ishlab chiqarish bo'linmalari faoliyatini muvofiqlashtirish; innovatsion xizmat ko'rsatish dasturini moliyaviy va moddiy resurslar bilan ta'minlash; malakali kadrlar tomonidan innovatsion xizmatlar ko'rsatish. Murakkab innovatsion muammolarni hal qilish uchun g'oyadan tortib to mahsulot zanjirini ishlab chiqarishgacha bo'lgan vaqtinchalik ishchi guruhlar tashkil etilishi kerak. Bugungi kunda qayta ishlash korxonalarining bozordagi raqobatbardosh o'zni iste'molchining korxonasi va uning mahsulotlariga bo'lgan munosabatini belgilab beradi, bu esa bozorda sotish hajmiga ta'sir qiladi. Bunga innovatsion boshqaruv tizimi o'rnatilgan korxonalar erisha oladi. Ushbu tizim maqsadlarga erishishga qaratilgan; ishlab chiqarishga innovatsiyalarni joriy etishni rag'batlantirish; rejalashtirish; innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha ishlarni tashkil etish; ishlab chiqarish muammolari, g'oyadan mahsulot zanjirlarini ishlab chiqarishgacha innovatsiyalarni joriy etish ustidan nazorat. Viloyatda agrosanoat majmuasining samarali faoliyat yuritishiga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi qayta ishlash sanoatini boshqarish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlaridan biri: hududiy sanoat boshqaruvi organlari barcha zarur ma'lumotlarning doimiy ravishda qo'shilishi va yangilanishi to'g'risida to'liq statistik ma'lumotlar bankini yaratishi, shuningdek, amaldagi qonunchilik sohasidagi davlat manfaatlarini ifodalash uchun zarur bo'lgan ko'plab asosiy vazifalarni hal qilishi mumkin; Rivojlangan mamlakatlar tarkibida o'z mahsulotlarini chuqur qayta ishlash ulushini oshirish va tovar bozori tuzilmasini yaqinlashtirish; ishlab chiqarish quvvatlaridan maksimal darajada foydalanish maqsadida viloyatda ishlab chiqarilayotgan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, shuningdek, uni ishlab chiqarish hajmi va yangi texnologiya asosida xorijda amalga oshirish mumkin bo'lgan boshqa sohalarda texnika ishlab chiqarishning raqobatbardoshligini oshirish, jadal modernizatsiya qilishga

ko'maklashish; Texnik tashkilotlarni hududiy va nomintaqa manbalardan xomashyo va materiallar bilan ta'minlash.

Bundan tashqari, korxonalar innovatsion jarayonlarni boshqarishni takomillashtirish mexanizmini yaratishi mumkin bo'lgan tegishli tadbirlarni amalga oshirish uchun aniq javobgar bo'lgan tuzilma, muddatlar, resurslar bilan ta'minlash, harakat rejalari tizimiga ega bo'lishi kerak. Korxonada tomonidan chiqarilgan me'yoriy hujjatlar tashkiliy tuzilmaning turli darajalarida, shuningdek, boshqaruv tuzilmasida, moliyalashtirishda aniq belgilanishi kerak. Korxonada innovatsion jarayonni tashkil etish va boshqarish bir qator omillarga, jumladan korxonada innovatsion salohiyatning rivojlanish darajasiga bog'liq. Korxonaning innovatsion potentsialining rivojlanish darajasi, unda ishchi savodxonlik, tadqiqot, vaziyatda ishlanmalar (barcha bo'limlarda innovatsiyalarni rag'batlantirishning kompleks funksiyasida tadqiqot va ishlanmalar), tizim barqarorligi, yangi mahsulotni joriy etish bo'yicha. innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun yetarli mablag' bilan tavsiflanadi. Innovatsion salohiyatni rivojlantirish jarayonida innovatsion rivojlanish bo'limi muhim rol o'ynashi kerak. Ushbu bo'linma o'ziga xos tashkiliy tuzilmaga va maxsus maqomga ega bo'lgan maxsus tayyorlangan xodimlarga ega bo'lishi kerak. Innovatsion bo'linmaning boshqaruv tuzilmasida tashkiliy rejani yangi imkoniyat sifatida qabul qilish imkonini beradigan maxsus tashkiliy bo'linmani yaratish kerak. Bo'limning innovatsion faoliyati innovatsiyalar haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish, strategik dasturlar va istiqbolli yechimlarni ishlab chiqish, yangi innovatsiyalarni rejalashtirish, ishlab chiqarish jarayonini yangi qoidalarga moslashtirishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, tashkilotdagi yuqori malakali ilmiy xodimlar tijorat sirlarini saqlashga, yakuniy foydalanuvchilarning ehtiyojlariga va ilmiy tadqiqotlar uchun dastlabki ishlab chiqarish imkoniyatlariga e'tibor qaratishga ishonch hosil qilishlari kerak. Chunki malakali kadrlarning ilmiy izlanishlarga yo'naltirilgan faoliyati ishlab chiqarish usullarini muttasil takomillashtirish va modernizatsiya qilishga xizmat qiladi.

Shu sababli, qayta ishlash sanoatining tashkiliy tuzilmasida innovatsion rivojlanish bo'linmasini joriy etish korxonada innovatsion faoliyatini yanada rivojlantirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Innovatsion rivojlanish bo'limi tuzilmasi innovatsion rivojlanish bo'limi boshlig'i bilan innovatsion rivojlanish bo'yicha menejerning vazifalarini bajaradigan va maxsus tayyorgarlikning asosiy vazifalarini aniq belgilab beradigan mutaxassislarni o'z ichiga olishi kerak.

REFERENCES:

1. Baykov, N. Ishlab chiqarishni boshqarishni tashkil etish va samaradorligi / N. Baikov, F. Rusinov. - M.: Moskva ishchisi, 1973 yil.
2. Berg, A.I. Kibernetika - optimal boshqarish fani / A.I.Berg. - M.: Energiya, 1964.

3. Bobrov, O.M. Ijtimoiy ishlab chiqarishni boshqarish funksiyalari tasniflarini takomillashtirishning ayrim masalalari / Ishlab chiqarish samaradorligining iqtisodiy muammolari. - Kiev: KINH, 1975. - No 12.

4. Glazyev, S.Yu. Texnik taraqqiyotning iqtisodiy nazariyasi S.Yu.Glaziev.- M.: Nauka, 1990 y.

5. Kamenitser, S.E. Sanoat ishlab chiqarishini boshqarish asoslari / SE Kamenitser. - M.: Fikr, 1971 yil.

6. Xusanova M.M. ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ Международный научный журнал «Научный импульс» № 16 (100), часть 1 Декабря , 2023 403-407

7. Khusanova M.M. MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM "GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ)" Volume 11, Issue 12, December, 2023 1220-122